

Билтен

Број 21, јул и август 2012. године

Представништво Републике Српске

УСТАНОВА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ЕКОНОМСКЕ, НАУЧНО-ТЕХНИЧКЕ,
КУЛТУРНЕ И СПОРТСКЕ САРАДЊЕ ИЗМЕЂУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ И
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ИЗДАЈАМО

НАЈВИШИ РУКОВОДИОЦИ СРПСКЕ У БЕОГРАДУ
ПРОЈЕКТАТ ТЕ СТАНАРИ

“ТРОПИК РИБАРСТВО”
ОПШТИНЕ РС: ТРНОВО

ПРЕДСТАВНИШТВО РЕПУБЛИКЕ
СРПСКЕ У СРБИЈИ

Булевар деспота Стефана 4/IV
Београд, Србија
Тел: 00 381 11 324 6633
Факс: 00 381 11 323 8633
E-mail: predstavnistvo@predstavnistvorsbg.rs

Садржај

У фокусу

Највиши руководиоци Српске у Београу.	3
„Лицидерско срце“ стигло у Републику Српску.	5

Пројекти

Развој пројекта ТЕ Станари.	7
----------------------------------	---

Представљамо

„Тропик рибарство“	10
---------------------------	----

Општине РС

Трново	14
---------------	----

У фокусу

Највиши руководиоци Српске у Београу

Након интермеца који настао током избора и процеса конституисања нове власти у Србији, прекодринске специјалне везе су добиле нови замах. Пошто је и претходно присуствовао свечаној предсједничкој инаугурацији Томислава Николића, предсједник Српске Милорад Додик је 8. августа боравио у Београду у првој званичној посјети новоизабраном предсједнику Србије.

Оба предсједника су још на почетку сусрета изразили задовољство пријатељским односима Српске и Србије и изразили спремност да уложе максималне напоре да се они и даље унапређују. Николић

је истакао да ће Србија и даље инсистирати на стриктном поштовању Дејтонског споразума, а Додик узвратио да ће РС наставити да се залаже за поштовање резолуције 1244 о Косову. Сложили су се да је неопходно да и шире координирају и усаглашавају ставове који се односе на статус српског народа на Косову и у БиХ. Предсједник Србије је информисао колегу из Српске да се у Београду управо припрема национална стратегија са Косово и Метохију. Додик је изразио мишљење да би Србија као потписница и гарант Дејтонског споразума могла да се ангажује у надгледању спровођења овог документа и да би високи представник УН у БиХ био дужан да Београду подноси редовне извјештаје о своме раду.

Предсједници Српске и Србије разговарали су о више питања из привреде, културе, науке, образовања итд. и сложили се да би у оквиру специјалних веза требало ојачати интеграцију простора на којим живи српски народ. А састаanak Савјета за спровођење специјалних и паралених веза који ће се одржати у октобру у Бањалуци даће нови импулс узајамној сарадњи, закључили су Николић и Додик.

У фокусу

Предсједник Скупштине РС Игор Радојичић стигао је у Београд 13. августа у прву званичну посјету Небојши Стефановићу, новом предсједнику Скупштине Србије. Предсједници два парламента истакли су стратешки интерес за сарадњу Србије и Српске, те жељу свих институција и грађана да она буде што интензивнија. Протокол о сарадњи, како су констатовали, потписан је још 2008, али би га, рекао је Стефановић, са нивоа руководства требало проширити и на скупштинске одборе и друга радна тијела. Под окриљем скупштинских делегација требало би окупити и пословне људе, привредне стручњаке и људе из извршне власти, јер, како је нагласио Радојичић, Србија је највећи трговински партнер Српске, а разmjена роба и услуга би могла да буде и много већа. Уз опроштајне жеље за успјешан рад на новој функцији, гост је домаћи-

ну упутио позив на октобарски састанак у Бањалуци.

Само двије недеље касније у Београду је боравио и предсједник владе РС Александар Џомбић у посјети своме колеги Ивици Дачић. Нови премијер Србије енергично се заложио за конкретизацију сарадње Србија – Српска: „Доста је било љубљења и грљења и заклињања у специјалне везе!“ У том духу, два премијера су разговарала о неколико значајних пројеката као што су изградња четири хидроелектране на Дрини, изградњи мостова преко ове граничне ријеке, повезивању аутопута од Појата до Вишеграда, формирању Института Иво Андрић у Каменграду, увођење авио-саобраћаја на линији Београд-Бањалука-Беч итд.

Договорено је, такође, да Ивица Дачић, у заједничко име, затражи од руског премијера Медведева да се пројекат деминирања трасе Јужног

тока кроз Србију прошири и на РС, дуж подручја којим ће се протезати посебан крак гасовода. Осврћући се на већ започете пројекте, Дачић је рекао да ће Србија у Српској и даље кредитирати пројекте у области жељезничког саобраћаја и енергетике у вриједности 20 милиона евра. Ипак, да би се привредна сарадња подигла на оптималан ниво неопходно је да се што прије заврши пројекат о комплементарности двије привреде, закључили су премијери Србије и Српске Дачић и Џомбић.

Све у свему, могло би се закључити да демократска изборна смјена на власти у Србији неће пореметити континуитет и стабилност специјалних веза са Српском. Напротив, нови људи и први сусрети најављују и додатни ентузијазам који ће бити освјежен наредним сусретом у октобру у Бањалуци.

У фокусу

„Лицидерско срце” стигло у Републику Српску

Од 20. до 25. августа ове године у Србији и Републици Српској одржан је четврти по реду Међународни дечији фестивал фолклора „Лицидерско срце 2012“. У програму је учествовало више од 800 малишана узраста од 10 до 15 година из 20 фолклорних ансамбала из Србије, Републике Српске, Шпаније, Пољске, Турске, Грчке, Мађарске, Канаде, Бјелорусије. Фестивалски програми

одржани су у Ужицу, Новој Вароши, Златибору Мокрој Гори, Косјерићу и Бајиној Башти у Србији, а по први пут ове године једнодневним програмом у Вишеграду и Андрићграду у Републици Српској, фестивал је добио прекогранични карактер.

Послије Ужица и Мокре Горе, трећег дана фестивала, дјеца су туристичком ускотрачном пругом, популарним „ћиром“ стигли у Вишеград успут

обишавши манастирски комплекс Добрун, наомак Вишеграда у клисури ријеке Рзав. Послије пријема код начелника општине Томислава Поповића малишани су одржали дефиле вишеградским улицама, и на вишеградском Тргу палих бораца представили дијелове кореографија, а потом се упутили ка Андрићграду гдје на тргу Николе Тесле испред споменика Иви Андрићу одржали цје-

У фокусу

ловечерњи програм. Домаћини су били фолклористи КУД-а „Бикавац“ из Вишеграда, овогдишњи представници Републике Српске.

Основни циљ међународног дечијег фестивала фолклора „Лицидерско срце 2012“ – допринос успостављању развоју и јачању пријатељских односа међу земљама, промоција културне сарадње дјечије заједнице и подстицај на очување и његовање традиције и културног наслеђа - у потпуности је остварен. Такође, фестивал је ове године имао и хуманитарни карактер. Под покровитељством режисера Емира Кустурице, амбасадора УНИЦЕФ-а и идејног творца Андрићграда,

одржана је хуманитарна акција. Током трајања фестивала у Ужицу, Косјерићу, Новој Вароши, Златибору, Мокрој Гори и Вишеграду дјевојке у ношњама су продавале лицидерска срца, а прикупљена средства намијењена су за куповину три десктоп рачунара и један лаптоп за Завод за заштиту женске дјеце и омладине на Околишима у Вишеграду.

Генерални спонзор четвртог по реду фестивала била је Нафтна индустрија Србије - Газпром Нефт. Идејни творац и организатор је удружење грађана Ера из Ужица, а партнери Туристичка организација Србије, као и туристичке организације Ужица, Бајине Баште, Нове Ва-

роши Косјерића и Вишеграда.. Покровитељ фестивала био је град Ужице, као и општине Бајина Башта, Косјерић, Вишеград и Туристичка организација Златибор. Фестивал су подржали Министарство културе и Министарство просвете Републике Србије. Представништво Републике Српске у Србији имало је част и задовољство да и ове године буде суорганизатор фестивала који се из године у годину развија и привлачи све већи број учесника.

Пројекти

Развој пројекта ТЕ Станари

Развој енергетског комплекса у Станарима је највећа инвестиција у енергетски сектор Републике Српске до данас. Неки од главних економских утицаја ове инвестиције су:

- У фази изградње биће отворено 1.200 нових радних мјеста
- Око 90% грађевинских радова обавиће домаћа предузећа
- Значајан дио укупне инвестиције ће остати у домаћој економији. Поред грађевинске индустрије корист ће имати и разни добављачи као и многе услужне дјелатности
- Буџет општине Добој и Републике Српске ће знатно повећати приходе од концесионе накнаде, других такси и пореза
- Доћи ће и до значајних секундарних економских утицаја на окружење
- По изградњи електране у комплексу ће бити отворено преко 900 сталних радних места

Основни параметри пројекта

Инсталисана снага ТЕ Станари је 300 MW

Нето снага блока 265 MW

Бруто степен корисности блока 38.5 %

Очекивана годишња производња од 2,000,000 MWh при раду у базном режиму рада

Комплетан третман димних гасова у складу са директивама ЕУ

Суви расхладни систем
Одлагање пепела у специјалне касете које су лоциране у претходно експлоатисаном дијелу рудника Станари

Повезивање на електроенергетски систем преко постојећег 400 kV далековода Тузла-Бања Лука

Укупна вриједност инвестиције износи преко 500 милиона евра

РАЗВОЈ ПРОЈЕКТА

Пројекат ове врсте уобичајено има четири фазе. Прва фазу представљају мјерења и анализе, израда неопходних студија и добијање неопходних дозвола за изградњу и кориштење. Како показују при-

мери широм региона, ова фаза је уједно и најтежа.

Другу фазу представљају преговори са испоручиоцима опреме.

Трећу фазу представљају преговори са финансијским институцијама и затварање финансијске конструкције.

Четврту фазу представља изградња самог објекта.

Пројекат рударско-енергетског комплекса Станари је прошао прве три фазе.

Фаза 1 – Мјерења, анализе и дозволе

Израда Студије оправданости повећања капацитета рудника Станари, *C&E, Consulting und Engineering* - Њемачка;

Спроведено је геолошко доистраживање централног

Пројекти

дијела површинског копа Рашковац и зоне отварања површинског копа Остружња;

Извршена је верификација и анализа резерви угља Станарског басена у складу са међународном категоризацијом резерви JORC (2004), *Dargo Associates* – Велика Британија

Сprovedен је тендерски поступак за набавку новог континуалног система за откопавање откривке и система припреме и транспорта угља од рудника до електране. Тендер је расписан у октобру 2008. године, понуде су прикупљене 30. јануара 2009. године, а у току је избор најбољег понуђача.

Активности на анализи и развоју пројекта започете су још 2006. године, и то:

- Припрема Претходне студије оправданости изградње Термоелектране Станари, Институт за грађевинарство ИГ - Бања Лука;

- Израда Студије водоснабдијевања ТЕ Станари, Институт Јарослав Черни – Београд;
- Сprovedен је детаљни еколошки мониторинг (квалитет ваздуха, земљишта, воде, буке, вибрација и метеоролошких параметара) у Станарима, Добоју, Прњавору, Бањи Кулаши, Дервенти и Теслићу у периоду април 2006 - април 2007. године;
- Откуп земљишта на локацији термоелектране Станари;
- Истражни радови (геомеханика, геофизика, сеизмика, хидрогеологија) на локацији Термоелектране Станари у периоду јул-септембар 2006. године и април-август 2007. године;
- Израда Регулационог плана рударско-енергетског комплекса Станари у сарадњи са општином Добој, Урбанистички завод Републике Српске – Бања Лука. У процедури усвајања Регула-

ционог плана, спроведен је јавни увид и јавна расправа у Станарима и Добоју;

- Припрема Студије оправданости са Идејним пројектом изградње Термоелектране Станари, *Colenco Power Engineering* – Швајцарска и *Steinmuller Engineering* – Немачка;
- Израда Студије утицаја на животну средину Термоелектране Станари, ИПСА Институт Сарајево. У процедури усвајања Студије, спроведен је законом прописан јавни увид и јавна расправа; паралелно са израдом поменуте студије, ангажована је консултантска кућа *Mott MacDonald* (Енглеска) за верификацију студије у складу са међународним стандардима;
- Студија социолошког утицаја пројекта Станари, припремљена од стране независних консултаната предложених од Европске банке за обнову и развој (EBRD);
- Студија тржишта електричне енергије југо-источне Европе за период од 30 година, *Poyry Energy Consulting* – Енглеска;
- Израда Студије уклапања ТЕ Станари у електроенергетски систем Босне и Херцеговине, Електроенергетски координациони центар – Београд
- Припрема тендерске документација за изградњу Термоелектране Станари по ЕРС (*Engineering-Procurement-Construction*) концепту, *Colenco Power Engineering* – Швајцарска

Пројекти

и *Steinmuller Engineering* – Немачка

Сва мјерења и анализе су верификоване два пута, од стране домаћих и страних кућа. Разлог за то је одлука да се комплетан пројекат реализује у складу по релевантним ЕУ стандардима, који су доста строжији од законских норми у БиХ. ТЕ Станари ће бити први енергетски објекат у БиХ који ће функционисати у складу са директивама ЕУ (2001/80/ЕС) о заштити животне средине.

Поред израде поменуте документације, обезбјеђене су и све неопходне дозволе. Међу овима, најважније су:

- Урбанистичка сагласност за изградњу ТЕ Станари, мај 2007. године
- Концесија за истраживање и експлоатацију питке и индустријске воде на лежишту Драгаловци, новембар 2007. године
- Концесија за изградњу и коришћење Термоелектране Станари, фебруар 2008. године. У складу са концесионим уговором уплаћена је и једнократна концесиона накнада у износу од 3,56 милиона КМ
- Еколошка дозвола за Термоелектрану Станари, мај 2008. године
- Дозвола за изградњу Термоелектране Станари, август 2008. године
- Споразум са Електропренос БиХ о прикључењу ТЕ Станари на преносну мрежу БиХ, септембар 2008. године.

У фебруару 2008. године, ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари д.о.о. је са Владом

Републике Српске потписала концесиони уговор за изградњу и коришћење Термоелектране Станари.

Фаза 2 - Опрема

Тендерску документацију за изградњу Термоелектране Станари по ЕРС концепту припремили су *Colenco Power* – Швајцарска и *Steinmuller Engineering* – Немачка.

ЕРС понуде за изградњу ТЕ Станари поднијело је четири компаније, а ЕФТ Group је као најповољнијег понудјача изабрао *Dongfang Electirc Corporation* из Кине. Уговор између двије компаније је потписан 5. маја 2010. године.

Рок за изградњу ТЕ Станари је 45 мјесеци од ступања на снагу уговора.

Dongfang Electirc Corporation један је од водећих произвођача енергетске опреме на свијету, и уопште једна је од највећих компанија у Кини. Позната је пре свега по производњи великих хидро, термо и нуклеарних електрана, ветрогенератора, као и способности реализације пројеката по систему „кључ у руке“ у својству генералног изводјача. Донгфанг у својим фабрикама запошљава 23.000 радника, а годишњи обим производње је 30.000 MW.

Фаза 3 - Финансијска конструкција

У јуну 2012. године ЕФТ и Кинеска Развојна Банка (*China Development Bank*) потписали су уговор о кредиту вриједном 350 милиона евра за изградњу тер-

моелектране Станари. Укупна вриједност пројекта је 550 милиона евра, а поред изградње самог објекта електране новац ће бити уложен у проширење капацитете рудника, прикључак на преносну мрежу, као и изградњу пратећих објеката и инфраструктуре. Поред кредита CDB, ЕФТ ће користити сопствена средства као и кредите других комерцијалних банака.

Заштита животне средине

Процјена утицаја на животну средину за пројекат ТЕ Станари је припремљена у складу са највишим стандардима. Циљ ове процјене је да осигура да сва питања заштите животне средине буду размотрена и узета у обзир.

Процедура ове процјене се састојала од једногодишњег процеса свеобухватног надзора, припреме извјештаја и његовог представљања јавности. Циљ извјештаја и каснијег јавног савјетовања је био да се минимизира утицај на животну средину. Ову Студију су припремили IPISA консултант и водећи међународни консултант *Mott MacDonald*, а у складу са законском регулативом и препорученом праксом Европске Уније. Пројекат ТЕ Станари се развија у складу са директивама Европске Уније и локалним законодавним системом.

Представљамо

„Тропик рибарство“

Компанија „Тропик рибарство“ д.о.о. основана је 1996. године у Бањалуци. Захваљујући високо школованом особљу, одличном менаџменту и агресивном политиком развоја, постала највећи произвођач и дистрибутер калифорнијске пастрмке у Босни и Херцеговини.

Садашња производња калифорнијске пастрмке је 1.500 т годишње, са тенденцијом повећања по јединици површине, а исто тако и проширења површинских капацитета. Локације производње су у Г. Рибнику, у Крупџи на Врбасу, Језеру, Бугојну и кавезима у воденој акумулацији Бочац. Поред тога у саставу фирме

налази се и погон за прераду рибе у Клашнику гдје се риба чисти, филетира, котлетира, ледие, дими и праве рибље плескавице.

С обзиром на захтјеве данашњег модерног тржишта које се све више оријентише на широк асортиман здраве хране, одлучили су да обезбиједи прерађивачке капацитете који омогућавају прераду великих количина слатководне рибе (дубоко замрзавање, филетирање, димљење итд., што им је крајем 2008. године омогућило извоз хране анималног поријекла на европско тржиште.

Визија и мисија

Примарна мисија фирме је производња здраве хране у чистом и здравом окружењу, са циљем добијања високо квалитетног, здравог производа прилагођеног осјетљивом кућном буџету.

Вриједности које фирма његује су:

- квалитет и сигурност производа;
- стално усавршавање производње и развој производа;
- поштовање према сарадницима унутар и изван организације;
- поштовање према природи и природним ресурсима и

Представљамо

- учешће у развоју заједнице и рибарства као индустрије.

Велику пажњу посвећује се увођењу нових и непрекидном унапређењу постојећих производних стандарда.

Економска мисија „Тропик рибарства“ јесте да постигне одржив профит и да константно развија тржишне позиције и препознатљивост, како на локалном, тако и на иностраном тржишту.

Друштвена мисија „Тропик рибарства“ је активно учешће у унапређењу заједнице у којој послује са акцентом на развој руралних подручја у Босни и Херцеговини, као и размијена знања и искустава у производњи рибе са свим институцијама и појединцима који могу утицати на развој аквакултуре.

Еколошка мисија „Тропик рибарства“ је залагање за очување околине усмјерено на

условима у три рибогојилишта: Рибник, Језеро и Крупа на Врбасу. Укупна водена површина тих рибогојилишта је 28.700 метара квадратних.

трован за извоз рибе у Европску унију, са извозним бројем R-3-011.

Рибник

Производња пастрмке у рибогојилишту Рибник лоцирана је на око 150 метара испод извора ријеке Рибник. Кристално чиста вода Рибника у највећем дијелу године од пресудног је значаја за производњу салмонидних врста риба.

Основна производња односи се на калифорнијску пастрмку, иако је настављена и производња поточне пастрмке, а годишње се измријести 12 милиона икре. У овом објекту се производи матична риба, затим икра, личинке, млађ и, на крају, конзумна пастрмка.

Рибогојилиште Рибник располаже са укупно 14.000м² корисне водене површине. Риба се храни висококвали-

смањење отпада и борбу против загађења природе, нарочито ријека и језера.

Производња и прерада

Тренутна годишња производња калифорнијске пастрмке је 1.500 тона, у базенским

Риба се прерађује у погодну смјештену у дистрибутивном центру, 6 км од Бањалучке, док се за одвијање процеса производње, прераде и продаје рибе користи властити возни парк. Увођењем НАССР система и постојаности производње, погон за прераду рибе је регис-

Предсјављамо

тетном екструдираном храном, док беспријекорно организовану производњу обављају квалификовани радници са великим искуством у производњи рибе.

Језеро

Рибњак Језеро смјештен је на ријеци Пливи, чији квалитет воде и цјелогодишњи проток воде представљају идеалан предуслов за успјешну производњу пастрмке.

Температура воде током цијеле године је 9 степени, а укупна водена површина овог рибогојилишта је 14.000м².

Крупа на Врбасу

У овом рибогојилишту годишње се производи око 50 тона пастрмке на укупној воденој површини од око 700 м². Рибогојилиште Крупа на Врбасу водом се снабдијева из ријеке Крупе, која има изузетно повољна физичко-хемијска својства за узгој пастрмке.

Дистрибутивни центар Клашник

У дистрибутивном центру Клашник, 6 км од Бањалуке, налазе се управна зграда, базени за живу рибу (дневни лагер), те погон за прераду рибе.

У погону се риба чисти, филетира, дубоко замрзава и димимо и производе се димљена пастрмка, димљени шаран

и рибља плескавица од меса пастрмке. Овдје се налазе и коморе са плус и минус режимом.

Уз примјену најсавременије технологије у погону се такође врши:

- шокирање, чишћење и паковање рибе у стиропорне кашете које се засипају лус-пастим ледом;
- филетирање рибе и паковање у вакуум кесе;
- димљење рибе у специјалним пећима, танко нарезивање димљеног филета, паковање у вакуум кесе и дубоко замрзавање.

Сви процеси обављају се уз примјену стандарда сигурности хране, НАССР-а, а сви производи подлијежу сталним анализама и мјерењима код надлежних установа.

Увођењем НАССР система и постојаности производње, „Тропик рибарство“ добило је регистрацију за извоз рибе у Европску унију, извозни број R-3-011.

Представљамо

Дистрибуција

За несметано одвијање процеса производње, прераде и продаје фирма користи властити возни парк који чине хладњаче различитог капацитета и различитих намјена, те специјализована возила за превоз живе рибе.

Сва возила опремљена су потребном опремом помоћу које се риба и рибљи производи превозе на прописан начин и по одређеном температурном режиму, тако да квалитет производа остаје непромијењен.

Како се постојаје лидер у производњи, квалитету и извозу, и што у економски неповољним временима? Шта је пресудно - њамећ, рад, знање?

Шта је рецет за успјех, иштали смо, Бојана Рисојевића, директора Тройиц рибарства.

Лидер у производњи, квалитету, извозу постаје се, по нашем мишљењу, прије свега јасно постављеним циљевима, довољно добром стратегијом, позитивном енергијом и ставом који сам по себи привлачи најбоље запослене, најквалитетније добављаче и највјерније купце. У економски неповољним временима формула успјеха је идентична, само се још више ради на повезивању наведених компоненти.

Интензиван и тимски рад може бити пресудан. Рецепт за успјех тешко да постоји.

Почели сте са рјечном рибом, што је природно с обзиром на природни амбијент у коме је смјештена производња, али сте онда дјелатност проширили и на увоз и шировину морском рибом и њлодовима мора. Како успијевате у конкуренцији са фирмама које се налазе у старим рибарским

центрима на обали Јаграну у релативној близини?

Конкуренција је увијек позитивна ствар, тјера вас да будете континуирано ефикасни. Морску рибу увијек можемо купити гдје и остали конкуренти, а имамо властиту логистику и дистрибуцију слатководне рибе, па је користимо и за морску рибу.

Ви сте један од ријетких примјера у пошћкомунисћичким економијама да је успијешно изведен шрансфер великој бизниса са оснивачке на друћу генерацију. Код нас важи правило

да ако једна генерација доста сћекне следећа што шроћерда. Како је што код вас ишло?

Врло једноставно. Ствар је како прва генерација “помогне” другој. Највише ће помоћи ако другу генерацију анимира да на вријеме почне да ради. Корисно је почети од најпростијих послова. Тада друга генерација спознаје вриједност створеног и научи суштинске компоненте доброг резултата. Паралелно с послом увијек иде и квалитетно економско образовање, по могућности на референтнијим универзитетима. Важно је да теорија и пракса прате једно друго.

Одавно сте прерасли оквире Републике Српске и БиХ и извозите не само у земље

региона него и у земље ЕУ. Докле може да иде извозна експанзија и дали планирате развој у области рибарства или у некој од сродних грана? Украјинко, какви су ваши даљи њланови, ако што није њословна штајна?

Планова има доста, у различитим областима. Рибарство ће се свакако даље развијати и сигурно значајно превазићи садашње оквире.

Општинe РС

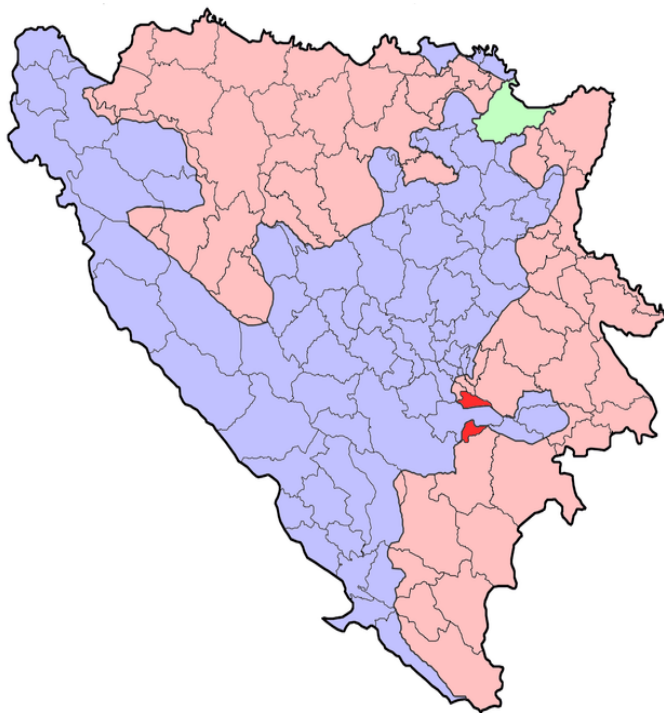
Трново

Трново је општина града Источно Сарајево у Републици Српској. Састоји из два дијела која нису територијално повезана: сјеверни дио, са Кијевом као већим насељем, и јужни дио где се налази насеље Трново и сједиште општине.

Територија општине Трново се на сјеверозападу граничи са територијом општине Пале, на сјеверу са општинама Источно Ново Сарајево и

Географске карактеристике

У међупланинском простору Босне и Херцеговине, јужно од Сарајева, на 25. километру магистралног пута Сарајево-Требиње-Подгорица, смјештена је општина Трново, чија површина износи око 138 км², гдје према последњим процјенама живи око 3.800 становника. Густина насељености је 14,5 становника по км².

Источна Илиџа те општином Калиновик на југу. Границу између сјеверног и јужног дијала општине чини територија федералне општине Трново у Кантону Сарајево.

На западном дијелу општине налази се планина Бјелашница (2.067 м), на јужном Трескавица (2.088 м) и сјевероисточном Јахорина (1.913 м). На подручју општине и околине извиру ријеке које дају живот овим крајевима: Жељез-

ница, Бијела ријека, Црна ријека, Миљацка, Бистрица и друге.

Само урбано подручје Трнова карактерише издужен облик, положен у правцу сјевер-југ, смјештено је у алувијалном проширењу ријеке Жељезнице, а протеже се од насеља Тошића и Широкара на југу до улаза у кањонски дио којим је Трново на сјеверу одвојено од Федерације Босне и Херцеговине. Дужина урбаног подручја износи око 4,3 км, а његова просјечна ширина је око 1,3 км, односно укупна површина урбаног подручја износи 567 ха. У ово подручје укључен је долински, равничарски дио ријеке Жељезнице просјечне ширине око 500 м, те источне и западне падине њеног обода у појасу 400-600 м са просјечном надморском висином од 823 м. Тиме је у урбано подручје укључен и доњи дио слива десних притока Жељезнице, Љуште и Широка-рнице.

Поред географског и саобраћајни положај има вриједност за општину Трново, обзиром да се Трново налази на магистралном правцу који повезује Јадранско море са кон-

Општина РС

Панорама Трнова

тиненталним залеђем. Трново има и доста велику надморску висину и одлике умјерено-континенталне климе, па услјед тога саобраћај током зиме се отежано одвија преко планинског превоја Рогој (1.161 м), који води према Фочи, односно према мору. С друге стране долином ријеке Жељезнице иде комуникација која ово мјесто повезује са Сарајевом и другим градовима у унутрашњости.

Насељена мјеста

Општина Трново је 1991. обухватала следећа насељена мјеста

Балбашићи, Башци, Бистрочај, Бобовица, Богатићи, Бољановићи, Брда, Брутуси, Черужићи, Чешина Страна, Чунчићи, Дејчићи, Делијаш, Дивчићи, Доња Пресјеница, Дујмовићи, Дураковићи, Годиња, Горња Пресјеница, Говедовићи, Граб, Грачаница, Хамзићи, Иловице, Јабланица, Јелачићи, Каровићи, Кијево, Кланац, Козија Лука, Крамари, Крсманићи, Ледићи, Лисовићи, Лукавац, Мађари, Мијановићи, Миље, Обла Брда, Остојићи, Пендичићи, Подивич, Поменовићи, Пречани, Рајски До, Ракитница, Ријека, Сјеверовићи, Слављевићи, Ша-

банци, Шабићи, Шишићи, Тошићи, Требечај, Трново, Турови, Тушила, Улобићи, Умчани, Умољани, Врбовник, Забојска и Загор.

У састав Републике Српске ушла су следећа насељена мјеста пријератне општине Трново: Богатићи, Граб, Јабланица, Кијево, Кланац, Миље, Подивич, Рајски До, Тошићи, Турови и Улобићи, те дијелови насељених мјеста: Трново и Врбовник. Од овог подручја формирана је општина Трново у Републици Српској, а од осталих општина Трново у Федерацији БиХ.

Општина РС

Црква светој великомученика Георгија у Трнову

Предратна сарајевска општина Трново подијељена је између Републике Српске и Федерације БиХ, тако да постоји и општина Трново у Кантону Сарајево.

Клима

Општина Трново је смјештена подно питоме планине Трескавице у амбијенту сликовите и раскошне природе, што представља довољан разлог да љубитељи природе и рекреације посјете неколико излетишта.

Клима Трнова је умјерено континентална, са температурама које се споро мијењају од децембра до фебруара, као и од јануара до августа мјесеца.

У прољеће температура постепено расте, а у јесен се снижава.

Јануар има средњу мјесечну температуру испод нуле

(-2,2°C), а јули-август 16,8°C. Јануар има највећи број мразних дана. Годишња количина падавина износи 1.218 л/м².

Природни ресурси

Шуме представљају један од најважнијих природних ресурса општине Трново и заузимају 92,36 км или 67% њене површине. Вриједност шума се испољава директно кроз производњу дрвне масе и индиректно кроз опште корисне функције као што су регулисање воде и климе, заштита земљишта, развој туризма. Шумски фонд обилује шумама букве, јеле, смрче и храста китњака у мањој мјери;

- Високе шуме са природном обновом - 2.830 ха;
- Високе шуме букве - 602,08 ха;
- Високе деградиране шуме - 543,03 ха;

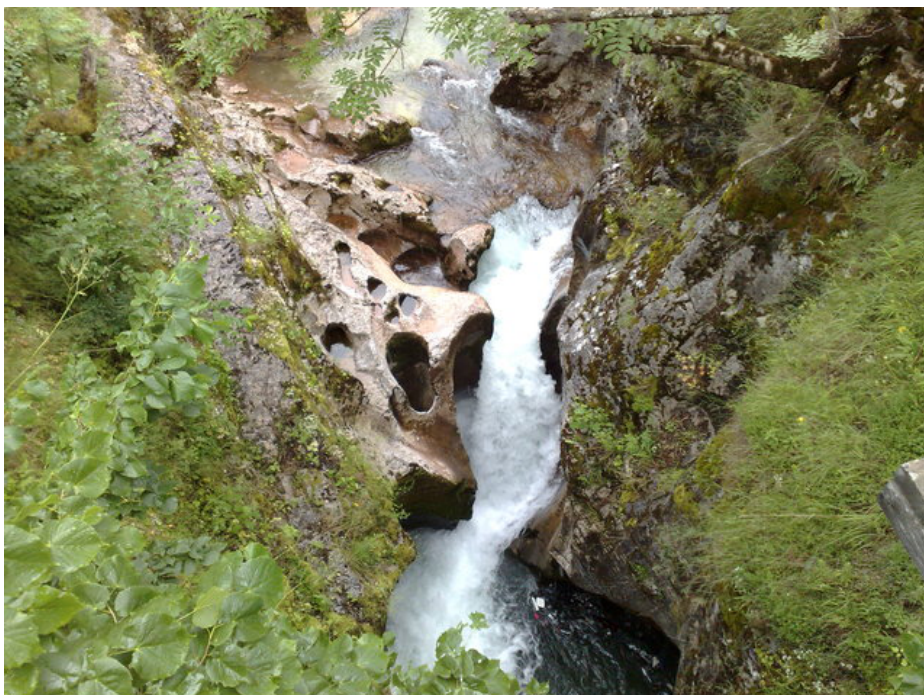
- Шибљаци и голети подесни за пошумљавање - 304,42 ха;
- Чисте и мјешовите шуме јеле и смрче и мјешовите шуме букве, јеле и смрче - 2.227,92 ха.

На овом шумскопривредном подручју предвиђено је пошумљавање садњом садница и њега шумских култура.

Шуме имају велики ловни потенцијал јер су богате дивљачи, као што су мрки медвјед, дивља свиња, дивља мачка, тетријаб и орао.

Вода представља прилично обилан ресурс. На подручју општине налазе се бројна врела, а на обронцима планине Трескавице постоје и извори питке воде Љуштра и Широкарка. Хидрографску окосницу чини ријека Жељезница, а њено највеће извориште чини Храстница отока са простора Туровске Трескавице.

Општина РС

Казани

Због ограничених пољопривредних површина у општини Трново се може рачунати на значајнију производњу хране оснивањем фарми (крава, оваца, тов јунади и кока носила).

На подручју општине Трново најраспрострањенија су дубока тла покривена ораничним површинама и ливадама, односно планинске црнице и смеђа тла која се јављају у сливу Жељезнице. Од лековитог биља заступљене су хајдучка трава, мајчина душица, вранилова трава, кантарион и цвијет глога, од шумског воћа јагоде, боровнице, малине, купине, дивље јабуке и крушке, а од јестивих гљива лисичарка и врџањ.

Планина Трескавица

Трескавица припада ланцу динарских планина. Највиши врх Трескавице зове се

Паклијаш или Ђокин Торањ – 2.088 метара надморске висине. Подјелењена је на двије цјелине. Сјеверни дио кога називамо Босанска или Трновска Трескавица и јужни дио под називом Херцеговачка, Хумска или Калиновачка. Трескавица посједује многобројне врхове, језера, планинске ливаде и пашњаке. Клима на Трескавици је права планинска. Изнад Трескавице се сукобљавају јужне – медитеранске струје и сјеверне које долазе са континента. Све то изазива честе промјене времена тако да за један дан на Трескавици можеш доживјети четири годишња доба.

Хидрографске карактеристике Трескавице

- Језера: Велико језеро, Платно језеро, Црно језеро, Бијело језеро, Трокунско језеро, Језеро под зубима (змијско), Језеро на Туров стану, Језеро на Спасовачи,

Језеро Горње Бара, Језеро Симовића бара.

- Ријеке: ријека Жељезница, Добропољска ријека, ријека Љута, Ракитница.
- Потоци: поток Студенац и Храснички поток.

Планина Трескавица има око 365 врела, а са сигурношћу можемо тврдити да их има више него на било којој планини из околине.

Животињски свијет

Већину планина па и Трескавицу красе дивокозе, срне, тетријеби и орлови. Поред набројаних сусрећемо медвједа, вука, дивљу свињу, зеца, лисицу, јазавца, дивљу мачку, куну, јастреба и јаребицу, те змије поскока, шарку и бјелушку. Ријеке и језера богате су рибом прије свега пастрмком, а у подножју планине могу се срести и липљен, младица шкољ и клијен.

Излетишта

Планинарско еко излетиште „Суствац“ на планини Трескавици, подно врха Велики Кожљен на обали Храсничког потока, које је од Трнова удаљено 7 км, а смјештено на надморској висини од 1.180 м, представља праву ваздушну бању.

Сви прилазни путеви уредно су обиљежени, као и планинске стазе које воде од излетишта до водопада, језера и свих врхова Трескавице.

Планинари и туристи могу се смјестити у планинарску кућу и бунгалове са укупно 40 лежаја, којима газдује Пла-

Општина РС

нинарско-спортско друштво “Трескавица”.

Планинарски дом на локалитету Палежа на надморској висини од 1.258 м, удаљен од Трнова 10 км у непосредној близини водопада “Скок”, пружа посебан ужитак правим љубитељима природе, а уређује га Планинарско, еколошко - спортско друштво “Рунолист 05”. Друштво организује традиционално у мјесецу августу “сачијаду” и у септембру бербу боровница.

На оба локалитета посјетиоци могу уживати у шетњи планином, брању љекобиља, а љубитељима лова ту се пружа прилика да одстријеле капиталне примјерке дивљачи којих у овом бујном шумском зеленилу има у изобиљу.

Излетиште Казани

Изнад села Турови састају се Годињски и Храснички поток који чине ријеку Жељезницу, а недалеко од свог настанка ријека је удубила своје корито дубоко 10 м, широко 2 м и дуго 150 м и направила кречњачку греду – казан кроз које вода пјени, кључа баш као у неком великом казану на ватри и због ове необичне појаве људи су ово мјесто назвали Казани.

На том мјесту сваки посјетилац се диви необичној слици коју је плаховита планинска вода направила у кречњаку, с тога је овај локалитет постао истоимено излетиште

Јахорина

Јахорина олимпијска планина - је највећи и најзначајнији туристички потенцијал општине Трново.

Око 170 викенд и стамбено-пословних објеката који се

Трескавица

налазе у обухвату Регулационог плана “Спортско- рекреационог подручја Јахорина”, за све посјетиоце олимпијске лепотице нуди богату туристичку понуду и луксузан смјештај.

Општина Трново планира изградњу Велнес центра на Јахорини површине 1500 м².

Пољопривреда

Просјечна величина приватних фарми у Трнову је испод 10 ха, што се јавља као ограничавајући фактор за озбиљније бављење пољопривредом.

Највише се гаје кромпир, лук, мрква, купус, грашак, краставци и боранија, а већина пољопривредних производа је за личне потребе.

Годишње се засије око 60 ха овим пољопривредним културама.

Остала земља би се могла користити за производњу јагодичастог воћа, пластеници и сл.

Укупне пољопривредне површине износе 4.103 ха.

Оранице обухватају 443 ха, воћњаци 59 ха, ливаде и пашњаци 3.610 ха и шуме 9.781 ха.

Индивидуални произвођачи остварују највеће приносе узгојем кромпир, лука, граха, мркве, купуса, грашка, краставаца, бораније.

Инфраструктура

Општина Трново се налази јужно од Сарајева и позиционирана је на М-18 магистралном путу Сарајево – Трново – Фоча. Укупна дужина путне мреже на подручју општине је 111,5 км, од чега 61,5 км чине локални путеви и 50 км магис-

Општина РС

ФК "Железница"

трални пут М-18. Удаљеност од најближе жељезничке станице је око 30 км, а од најближег аеродрома 25 км.

Напајање електричном енергијом се врши из електроенергетских система РС. РЈ Електродистрибуција Трново врши редовно снабдијевање електричном енергијом и одржавање електро мреже у Трнову.

Систем фиксне телефоније у потпуности је развијен, а насељена мјеста покривена сигналом једног од три оператора: МОБИ'С, БХ GSMВН и ЕРОНЕТ.

Интернет конекцију је могуће успоставити из сваког

насељеног мјеста које има стабилне телефонске линије. Не постоји могућност конекције путем ADSL-а, па је комуникација на тај начин отежана, али се рјешење овог проблема очекује у скорије вријеме.

Општина Трново има два градска водовода из којих се водом за пиће снабдијева 80 одсто грађана општине: извориште Љуштра (напаја водом насеље Трново, Тошићи и Широкари) и извориште Грабски млини (напаја водом за пиће Мјесну заједницу Кијево). Преосталих 20 одсто грађана општине снабдијева се водом за пиће из локалних водовода. Проток воде на из-

воришту Љуштра је 36 l/s и 45 l/s извориште Грабски млини. Водоводом управља и газдује предузеће „ВИК“ Источно Сарајево. Својим капацитетима ови водоводи могу задовољити и много веће потребе од оних који тренутно постоје. А.Д „РАД“ Источно Сарајево пружа услуге одвоза смећа и одржавања чистоће. Магистрални пут М-18 одржавају Романија путеви и Србиње путеви.

ПРОЈЕКТИ РАЗВОЈА ИНФРАСТРУКТУРЕ ОПШТИНЕ а) у плану

- Изградња тротоара магистралног пута М-18
- Изградња водовода Лаловићи Кијево

Општина РС

Обиљежавање крсне славе

- Реконструкција пута у Бога-тићима (Кијево)
- Реконструкција водовода у Трнову
- б) у току
- Изградња саобраћајнице и паркинга на Јахорини
- Изградња кишне канализа-ције на Јахорини
- Реконструкција пута Равно Кијево
- Реконструкција пута у Ши-рокарима

СЕКТОРСКА АНАЛИЗА

1. Производни сектори с највећом традицијом (прије рата):

Дрвна индустрија Трнова била је главни носилац развоја општине од 1945. до 1992. године. Већ после Другог свјетског рата у Трнову је постојало

шумско индустријско предузеће „Железница“, од 1976. године од овог ШИП-а конституишу се два ООУР-а Шумарство „Трескавица“ и Дрвна индустрија „Железница“, да би се породици Шипадових ООУР-а 1979. године придружио и ООУР „Творница столица и елемената коадног намјештаја“. Међутим, дрвна индустрија је током посљедњег рата претрпјела велико оштећење. Почетком седамдесетих година почиње са радом и Фабрика предива која је годишње производила око 1.410 т предива и укупно у индустрији учествовала је са 62,53 %. Овај ООУР са Радном јединицом „Предигоница Илица“ запошљавао је 430 радника.

2. Производни сектори с највећом активношћу данас:

- „НАНЕ“ д.о.о. Трново које се бави трговином и врши снабдјевање грађана основним животним намирницама и робом широке потрошње.
- „МИЛ-БОРИ“ д.о.о. Трново које се бави производњом и дистрибуцијом хљеба и пецива.
- „БМ ПЕТРОЛ“ д.о.о. Трново које се бави продајом нафте и нафтних деривата.
- „ПРЕСЈЕНИЦА“ д.о.о. Кијево које се бави примарном прерадом дрвета.
- „TEREX инжењеринг“ д.о.о. Бијељина које се бави експлоатацијом камена и

Општина РС

Сусџавац - џланинарско еко излешџише

шљунка у Кијеву, општина Трново.

- ШГ „Зеленгора“ Калиновик-Шумска управа Трново.

Предузећа „Предионица и ткаоница“, „Орах“, „Рогој“ су прошла процес приватизације, али производња још није покренута, док предузеће „Фамос“ још увијек није приватизовано.

BROWNFIELD ЛОКАЦИЈЕ ЗА РАЗВОЈНЕ ПРОЈЕКТЕ ОПШТИНЕ

Brownfield локације на подручју општине Трново са земљиштем, објектима и инфраструктуром:

Локација на којој се налази предузеће „Предионица и ткаоница“ а.д. на самој граници између два ентитета, површине 34.434 м². Предузеће је приватизовано у марту 2001. године. Резултат ове приватизације је 42% учешћа „Кристал фонда“ у укупној вриједности капитала предузећа, 30% се односи на

државни фонд, 10% фонд ПИО и 5% Фонд за реституцију, а остатак чине мали акционари. Словеначка компанија „Транзит“ је у августу мјесецу 2001. године откупила 30% државног капитала овог предузећа.

Локација на којој се налазе предузеће „Орах“ а.д Трново површине 68.585 м². Предузеће је приватизовано путем ваучер понуде и то директним улагањем ваучера. Откупљено је 30% државног капитала. Државни капитал, као и дио ваучера од стране акционара, откупио је директор овог акционарског друштва Раде Голијанин;

Локација на којој се налази о.д.п „Фамос“ Трново површине 22.606 м². Предузеће ни до данас није приватизовано.

Локација на којој се налази предузеће „Рогој“ а.д. које је настало издвајањем нестратешког дијела капитала из Шумског газдинства „Треска-

вица Трново“ у децембру 2000. године, а престало са радом у мају 2004. године. Предузеће је приватизовано путем ваучер понуде, директним улагањем ваучера од стране грађана и улагањем 22% ваучера „Борс Инвест фонда“, али нема већинског власника.

Предузећа о.д.п. „Фамос“, „Рогој“ а.д. и „Орах“ а.д. смјештена су на километар и по од центра општине и ниједно не ради.

ПОНУДА ЗЕМЉИШТА И ОБЈЕКТА ПОГОДНИХ ЗА ПРОИЗВОДНЕ КАПАЦИТЕТЕ

Локација које се налази у Кијеву, поред магистралног пута М-18, приватно је власништво (физичко лице) и нуђе-на је усменим путем општини Трново, с циљем проширења већ постојеће државне парцеле како би се формирала нова индустријска зона.

Индустријске зоне

Урбанистичким планом Општине Трново дефинисане су следеће пословно-индустријске зоне:

1. Постојећа привредна зона ЂИЛИМАРА

- Укупне површине 4,30 ха, налази се у центру Трнова, поред магистралног пута Сарајево – Фоча;
- Локација је изграђена - пословни објекти приватизованог предузећа „Ткаоница и предионица“ а.д Трново, бензинска пумпа „БМ-ПЕТРОЛ“, те двије неизграђене приватне парцеле (по култури њива 4. класе);
- Локација је опремљена потребном инфраструктуром (вода, струја, канализација и др.);

Општинске РС

- Власништво је приватизованог предузећа „Ткаоница и предионица“ а.д. Трново, површине 3,44 ха, предузећа „БМ-ПЕТРОЛ“ д.о.о. Источно Сарајево, површине 0,34 ха и приватно власништво у површини од 0,52 ха.

2. Постојећа привредна зона ПИЛАНА

Укупне површине 8,79 ха, налази се на излазу из Трнова према Фочи, са десне стране магистралног пута Сарајево – Фоча, тачније раскршће магистралног пута Сарајево – Фоча и регионалног пута Трново – Рајски до;

Локација је изграђена – пословни објекти предузећа „Фамос“ а.д. Источно Сарајево и приватизованог предузећа „Рогој“ а.д. Трново;

Опремљена је потребном инфраструктуром (вода, струја, канализација и др.);

Власништво је предузећа „Фамос“ а.д. Источно Сарајево, површине 2,26 ха и приватизованог предузећа „Рогој“ а.д. Трново, површине 6,53 ха.

3. Пословно-индустријска зона ТРНОВО 1

Нови локалитет, укупне површине 9,23 ха, налази се на излазу из Трнова према Фочи, са лијеве стране магистралног пута Сарајево – Фоча;

Локација је неизграђена, пољопривредно земљиште (по култури њива и ливада 4. класе) састоји се од више парцела у приватном власништву;

Опремљена је потребном инфраструктуром (вода, струја, канализација).

Култура

Центар за културу „Трново“ основан је 2003. године. Ово је једина установа и организација на подручју општине Трново која дјелује на пољу културе.

У организацији Центра од оснивање па до данас одржан је велики број културних манифестација и догађаја, као што су:

- књижевне вечери позоришне представе – поред представа за дјецу (луткарске представе, мјузикли, представе интерактивног карактера, мађионичарске, итд.) било је и представа и за све узрасте.
- приредбе – гусларске вечери, цјеловечерњи програми фолклорних ансамбла, разне приредбе у којима су главни учесници били дјеца из ОШ Трново.
- изложбе умјетничких слика, фотографија, ручних радова, етно елемената.

Петровдански дани културе је традиционална манифестација која се одржава сваке године током јуна и јула мјесеца, поводом Дана општине Трново.

Народна библиотека Трново основана је 2004. године и смјештена је у просторијама Центра за културу, пословни простор библиотеке је 83 м² и састоји се од канцеларије површине 20 м², читаонице 15 м² и простора за 20 полица са књигама површине 48 м². Библиотека посједује преко 8.500 књижних јединица, а обрада књижног фонда се врши електронски.

Већ неколико година Народна библиотека у Центру за културу организује изложбу васкршњих јаја, затим манифестацију „У сусрет св. Петки“ и низ других културно-научних садржаја.

Образовање

У општини Трново поред матичне основне школе, која је уврштена у мрежу основних школа РС 1996. године, у њеном саставу од јануара 2002. године постоји и петоразредна подручна школа у Кијеву.

Наставни процес у Основној школи у Трнову се одвија у двије смјене, а у ПШ Кијево у једној.

Ученици су поред редовне, допунске и додатне наставе били укључени у многе ваннаставне и ваншколске активности, као што су драмско-рецитаторска, еколошка, одбојкашка, литерарна и хорска секција.

Велики број ученика учлањен је у КУД „Славија“, Цудо клуб „Фамос“, секцију Трново и Спортско планинарско друштво „Трескавица“.

Спорт

Поводом Петровдана, дана општине Трново, од 2000. године одржавају се разна спортска такмичења у трајању од десет до петнаест дана.

У том периоду велики број грађана окупља се око спортских игралишта, гдје се одвијају такмичења у фудбалу, одбојци, потезању конопца и другим дисциплинама. Уочи самог Петровдана уз богат културно-умјетнички програм нај-

Општина РС

заслужнијима се додјељују награде и признања.

ФК „Железница“ постоји више од три деценије, а у последње вријеме финансира се искључиво из буџета општине Трново.

Џудо секција Трново формирана је 2002 .године, ради у склопу Џудо клуба „Фамос“ (Источна Илица) и броји око двадесет активних чланова. У протеклом периоду постигла је значајне резултате на такмичењима у Републици Српској и БиХ, те на међународним турнирима.

То су постигли превасходно својим радом, великим залагањима тренера Жељка Шиљеговића, као и њих самих, а ту је помоћ и локалне зајед-

нице, што је од великог значаја за ове младе спортисте.

Горан Вујичић, начелник
општине Трнов

Џудо секција Трново у својим редовима има државних и балканског првака.

Кик бокс клуб „Куле“ је у јуну 2010. године одржао оснивачку скупштину на којој је донесена одлука о оснивању Клуба, усвојен је статут и извршен избор чланова органа Клуба. Броји око 20 омладинаца од којих се већина такмичила на првенствима РС и БиХ и освојила велики број медаља.

Представништво Републике Српске

**Булевар деспота Стефана 4/IV
Београд, Србија**

Тел: 00 381 11 324 6633

Факс: 00 381 11 323 8633

E-mail: predstavnistvo@predstavnistvorsbg.rs